

บทที่ 3
การฟื้นฟูและบูรณะเศรษฐกิจของประเทศ
(1949—1952)

1. สภาพทางเศรษฐกิจของจีนในปี 1949

ในฤดูใบไม้ร่วงปี ค.ศ. 1949 เมื่อพวกคอมมิวนิสต์ซึ่งได้ครอบครองจีนเกือบทั่วประเทศ ได้จัดตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้น ปรากฏว่ารัฐบาลใหม่ได้รับมรดกทางเศรษฐกิจที่ประสบความเสียหายอย่างใหญ่หลวงจากผลของสงครามกับญี่ปุ่นในช่วง 1937—1945 และจากสงครามกลางเมืองระหว่างพวกคอมมิวนิสต์กับก๊กมินตั๋งในช่วง 1946—1949 นั่นคือการเกิดภาวะเงินเฟ้ออย่างร้ายแรง และสาขาเศรษฐกิจต่าง ๆ ได้รับความเสียหายอย่างมาก อาทิ อุตสาหกรรม การเกษตร และการขนส่ง อย่างเช่น **ในแมนจูเรีย** ความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมที่มีในสมัยที่ญี่ปุ่นปกครองต้องถอยหลังในปี 1945 เนื่องจากสหภาพโซเวียตได้ขนย้ายอุปกรณ์ออกไปกว่าครึ่ง **ในจีนแท้** สงครามกลางเมืองได้ทำลายทางรถไฟ ในหลาย ๆ ส่วนอุตสาหกรรมเกือบหยุดนิ่ง เอเยนต์การตลาดและการจัดหาข้าวได้หยุดทำงานอย่างแท้จริง และกรรมกรในเมืองหมดกำลังใจเพราะภาวะเงินเฟ้ออย่างผิดปกติ ซึ่งภาวะเงินเฟ้อได้เป็นปัญหาสำคัญ

การว่างงานได้ขยายไปทั่ว ประชาชนนับล้าน ๆ คนโดยเฉพาะในภาคใต้ได้ละทิ้งบ้านเรือนเข้าไปอยู่ในเมืองใหญ่ ๆ เครื่องมือในการผลิตใช้ไม่ได้ ทางรถไฟถูกทำลายใช้ได้น้อยมาก และเพื่อกิจการของทหารเป็นส่วนใหญ่ เครื่องมือไม่ได้ถูกซ่อมแซมหรือแทนที่มาเป็นเวลานาน ในจีนเก่าทางรถไฟมีความยาวรวม 22,000 กิโลเมตร แต่จากการทำลายโดยสงครามทำให้เปิดใช้ได้เพียง 11,000 กิโลเมตรเท่านั้น ทางถนนที่ใช้ได้ทั้งหมดก็เพียง 80,000 กิโลเมตร ประเทศไม่สามารถผลิตทั้งหัวรถจักรและรถยนต์ และจำต้องอาศัยการนำเข้าอะไหล่ระหว่างการซ่อมแซม ส่วนเส้นทางน้ำภายในประเทศก็เปิดใช้ได้เพียง 73,000 กิโลเมตรเท่านั้น ปริมาณการบรรทุกโดยรถบรรทุก รถไฟ เรือกลไฟ เรือใหญ่ และพาหนะที่ทันสมัยอื่น ๆ รวมแล้วไม่มากกว่า 67.13 ล้านตันในปี 1949 [Hu Gengkang and Others, 1984, pp. 2—3.] นอกจากนี้ กองเรือ

พาณิชย์ส่วนใหญ่ได้ลี้ภัยไปอยู่ในไต้หวัน ฮองกง และสิงคโปร์ รวมทั้งทุนขนาดใหญ่และช่างเทคนิคจำนวนมากได้หลบหนีไป

ในด้านการเกษตร ปรากฏว่าในหมู่บ้าน เขื่อนและคลองระหว่างสงครามได้รับความเสียหายอย่างมากเนื่องจากถูกทะเลาะ และการไร้ความสามารถของสถาบันดั้งเดิม สิ่งเหล่านี้บวกกับความเลวร้ายจากสภาพดินฟ้าอากาศ ก่อให้เกิดความเสียหายตามธรรมชาติในจีนในครึ่งหลังของปี 1949 คือ ภาวะน้ำท่วมและฝนแล้งทำความเสียหายแก่พื้นที่ 120 ล้านโหม่ว และประชากร 40 ล้านคน Chen Yun อดีตคนงานเซี่ยงไฮ้ ผู้ซึ่งรับผิดชอบงานด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลประชาชนกล่าวว่า สภาพการณ์เลวร้ายเกือบเท่ากับที่เกิดขึ้นในปี 1931 เมื่อพื้นที่เพาะปลูก 157 ล้านโหม่วและประชากร 52 ล้านคนได้รับความเดือดร้อน สำรองการเกษตรลดต่ำลงมาก การผลิตธัญพืชที่สำคัญปี 1949 ได้ลดลงจากช่วงสูงสุดก่อนการปลดปล่อยอย่างมากดังตาราง 1 ถึงปี 1949 ปลูกสัตว์ได้ลดลง 16% และเครื่องมือใช้ทำนาลดลง 30% ผลผลิตต่อพื้นที่ลดต่ำลงคือ ธัญพืช เฉลี่ยได้ 1.065 ตัน และฝ้าย 0.165 ตัน [Hu Gengkang and Others, 1984, p. 2.]

ตาราง 1 ผลผลิตการเกษตรสำคัญ 1949

	ผลผลิต (1,000 ตัน)	เทียบกับช่วงสูงสุดก่อนการปลดปล่อย
ธัญพืช	113,200	-25%
ฝ้าย	445	-48%
ยาสูบบ่ม	43	-76%
ถั่วลิสง	1,268	-60%

สำหรับในด้านอุตสาหกรรมนั้น อุตสาหกรรมสมัยใหม่นับได้ประมาณ 10% ของผลผลิตอุตสาหกรรมและการเกษตรทั้งหมด การผลิตด้านอุตสาหกรรมปี 1949 เป็นเพียง $\frac{1}{2}$ ของจำนวนก่อนสงครามต่อต้านญี่ปุ่น (1937-1945) การผลิตได้ลดลง 30% ในอุตสาหกรรมเบาและ 70% ในอุตสาหกรรมหนัก เมื่อเทียบกับตัวเลขสูงสุดในช่วงก่อนการปลดปล่อย ในปี 1949 นี้ ตามประมาณการโดยเจ้าหน้าที่คอมมิวนิสต์ การผลิตได้ลดลง 50% สำหรับถ่านหิน 80% สำหรับเหล็กและเหล็กกล้า 25% สำหรับสินค้าฝ้าย 28% สำหรับกระแสไฟฟ้า และ 32% สำหรับผ้าฝ้ายและบุหรี [Jean Chesneaux, 1979, p. 17. และ Hu Gengkang and Others, 1984, p. 2.] ผลผลิตอุตสาหกรรมสำคัญในปีนั้นนับว่าต่ำอย่างยิ่งสำหรับประเทศใหญ่เช่นจีน นับเป็นร้อยละที่น้อยมากในผลผลิตทั้งหมดของโลกดังตารางที่ 2 โรงงานจำนวนมากก็หยุดกิจการเพราะขาดวัตถุดิบ เครื่องมืออยู่ในสภาพแย่มากโดยเฉพาะนับแต่การจากไปของญี่ปุ่นและอะไหล่เอกชนก็มีไม่พอ โรงงาน

ตารางที่ 2 รายการสำคัญบางรายการของผลผลิตอุตสาหกรรมปี 1949

	ผลผลิต	จำนวนร้อยละในผลผลิตทั้งหมดของโลก
เหล็กกล้า (1,000 ตัน)	158	น้อยกว่า 0.1%
กระแสไฟฟ้า (1 ล้านกิโลวัตต์/ ชม.)	4,300	0.5%
ถ่านหิน (1,000 ตัน)	32,000	1.9%

สร้างเครื่องจักรเล็ก ๆ ส่วนใหญ่มีคณงานน้อยกว่า 15 คน ก็สามารถทำได้มากกว่าการซ่อมแซมเพียงเล็กน้อย ประเทศผลิตเครื่องกลึงตัดโลหะได้เพียง 1,600 เครื่องต่อปี ดิกรรที่ต่ำของการพัฒนาเป็นอุตสาหกรรม เห็นได้ชัดจากความจริงที่ว่าคณงานอุตสาหกรรมซึ่งมีจำนวนราว 3 ล้านคนนั้นเป็นเพียง 0.6% ของประชากรทั้งหมด

ประชาชนสูงอายุปัจจุบันมีความทรงจำที่แม่นยำเกี่ยวกับภาวะเงินเฟ้อ ภายใต้พรรคก๊กมินตั๋ง ในช่วง 11 ปีจากมิถุนายน 1937—สิงหาคม 1948 รายรับของรัฐบาลเป็นเพียง 40.54% ของรายจ่ายในช่วงปีงบประมาณที่ดีที่สุด และเป็น 12.19% ในปีที่เลวที่สุด ผลก็คือการออกเงินกระดาษจำนวนมาก ระหว่างช่วงดังกล่าวนี้ จำนวนธนบัตรหมุนเวียนเพิ่มขึ้น 3.75 ล้านเท่า และราคาได้สูงขึ้น 6 ล้านเท่า ในเดือนสิงหาคม 1948 รัฐบาลก๊กมินตั๋งได้ออก “เงินหยวนทอง” ซึ่งได้กลายเป็นสิ่งไร้ค่าภายในเวลาไม่ถึงปี จากมิถุนายน 1937 ซึ่งเป็นยุคของการทำสงครามต่อต้านญี่ปุ่น จนถึงพฤษภาคม 1949 ซึ่งเป็นช่วงของความพินาศของก๊กมินตั๋ง จำนวนเงินที่หมุนเวียนได้เพิ่มขึ้น 176.8 ล้านเท่า และราคาสูงขึ้น 250 พันล้านเท่า [Hu Gengkang and Others, 1984, pp. 3–4.] ภาวะเงินเฟ้อทำให้ตลาดเสียหายและก่อให้เกิดการเก็งกำไรอย่างกว้างขวาง คนทำงานเดือดร้อนในขณะที่ธุรกิจเพียงไม่กี่รายที่ยังคงดำเนินอยู่ต่อไปได้

จากภาวะเงินเฟ้อที่ไม่สามารถควบคุมได้ อุทกภัยที่เกิดผลร้ายต่อพื้นที่ที่สามารถเพาะปลูกได้ถึง 30–40% และผลผลิตด้านอุตสาหกรรมและการผลิตอาหารโดยส่วนรวมที่ลดลงไป 56% และ 70–75% ของช่วงสูงสุดก่อนสงครามตามลำดับ ดังนั้นภายใต้คณะรัฐมนตรีใหม่คือ The State Administrative Council (ถูกแทนที่โดย State Council ในปี 1954) ซึ่งส่วนใหญ่ทำงานโดยผ่านคณะกรรมการทำงานของตน หนึ่งในบรรดาคณะกรรมการเหล่านี้ได้แก่ คณะกรรมการกิจการเศรษฐกิจและการเงิน (Committee for Economic and Financial Affairs) ทำหน้าที่บัญชางานด้านเศรษฐกิจและทำการควบคุมกระทรวงเศรษฐกิจของรัฐบาล [Hughes and Luard, 1975, pp. 23–24.] คำสั่งอันดับแรกของรัฐบาลก็คือ การฟื้นฟูการผลิตการเกษตรและอุตสาหกรรมให้สูงเท่าระดับก่อนสงคราม และการปฏิรูประบบเศรษฐกิจของชาติให้เข้าสู่ภาวะปกติโดยเร็ว

ที่สุดเท่าที่จะเร็วได้

2. การกู้ฐานะทางเศรษฐกิจ (Economic Rehabilitation)

รัฐบาลได้กำหนดเป้าหมายของการฟื้นฟูเศรษฐกิจ และต้องดำเนินการใน 3 ปี สำหรับเป้าหมายในระยะสั้น เราอาจสรุปเป้าหมายทางเศรษฐกิจของรัฐบาลใหม่ได้เป็น 2 ช่วง คือ

2.1 เป้าหมายระยะสั้นทางเศรษฐกิจ : งานสำคัญในช่วงนี้คือการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ได้แก่ การยกระดับการผลิตทั้งทางด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมให้เท่ากับระดับก่อนสงครามภายใน 3 ปี รวมทั้งการแก้ปัญหาภาวะเงินเฟ้อด้วย การแก้ไขอาจสรุปได้ดังนี้

(1) **ด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม** : ฟื้นฟูและปรับปรุงการผลิตด้านการเกษตร รวมทั้งการรักษาเสถียรภาพของระดับราคาสินค้าเกษตร ในด้านอุตสาหกรรม บูรณะซ่อมแซมโรงงานต่าง ๆ รวมทั้งทางรถไฟ ทั้งนี้เพื่อที่จะเพิ่มการผลิตและเพื่อฟื้นฟูประสิทธิภาพในการผลิตให้เพิ่มขึ้น และกระจายสินค้าที่ผลิตได้

(2) **ปัญหาเงินเฟ้อ** : เพื่อที่จะขจัดปัญหาเงินเฟ้ออันจะนำไปสู่ความมีเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจ สิ่งที่จะต้องทำอย่างยิ่งที่จะต้องกระทำก็คือ

ก) ต้องเพิ่มอุปทานของสินค้าอุปโภคบริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องเพิ่มการผลิตอาหาร สิ่งทอ และสิ่งจำเป็นเพื่อการบริโภค รวมทั้งต้องมีการกระจายสินค้าเหล่านี้ทั่วประเทศอย่างยุติธรรม

ข) ต้องลดอุปสงค์ในเงินตราและราคาสินค้าที่วิ่งหือให้ลดลงด้วย เพื่อฟื้นฟูเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ สิ่งเหล่านี้แก้ไขโดยการปฏิรูปและจัดระบบการคลัง ให้มีลักษณะง่าย สะดวก รวมทั้งให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ

2.2 เป้าหมายระยะยาวทางเศรษฐกิจ : คือการระดมทรัพยากรของเงินและนำไปจัดสรรเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม ซึ่งได้นำไปสู่

(1) **ความจำเป็นอันดับแรก** คือการที่รัฐบาลต้องเข้าควบคุมเศรษฐกิจทุกส่วนให้กว้างขวางออกไป วิสาหกิจเอกชนยังคงได้รับอนุญาตให้ดำเนินกิจการต่อไปได้แต่ในนาม อันที่จริงแล้ววิสาหกิจเหล่านี้ได้ถูกนำเข้ามาอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลมากยิ่งขึ้น รัฐบาลสามารถควบคุมการผลิตและการค้าได้ โดยการควบคุมสินเชื่อและวัตถุดิบและโดยการผูกขาดสินค้าสำคัญ ๆ สำหรับในกรณีกิจการของต่างชาติก็เช่นกัน เนื่องจากเศรษฐกิจของจีนอยู่ภายใต้การควบคุมของต่างชาติอย่างมาก อาทิเช่น อุตสาหกรรมซึ่งรวมถึงโรงงานสิ่งทอ โรงงานทำ

แบ่ง และโรงงานกระดาษ อันที่จริงจนกระทั่งปี 1947 ปรากฏว่า 50% ของระบบการรถไฟ 80% ของการผลิตถ่านหิน และ 60% ของกระแสไฟฟ้า แก๊ส และประปา อยู่ภายใต้การควบคุมของต่างชาติ [M.C. Shanta Murthy, 1981, p. 7.] รัฐบาลจีนจึงได้รับเอากิจการเหล่านี้ไปดำเนินการต่อ และได้เริ่มโครงการพัฒนาให้เป็นอุตสาหกรรมในประเทศ (ดูรายละเอียดบทที่ 4)

(2) **ความจำเป็นประการที่ 2** คือการที่รัฐบาลเข้าควบคุมผลผลิตส่วนเกินทางการเกษตร โดยอาศัยการปฏิรูปที่ดิน (land reform) ทั่วประเทศซึ่งเริ่มกลางปี 1950 และสิ้นสุดในปลายปี 1952 หรือต้นปี 1953 ในการทำให้ความสำคัญของการปฏิรูปที่ดินเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจให้เป็นจริงนั้น รัฐบาลคอมมิวนิสต์ได้ออกกฎหมายปฏิรูปที่ดิน (The Agrarian Reform Law) ในวันที่ 30 มิถุนายน 1950 ซึ่งทำให้ระบบเจ้าของที่ดินแบบศักดินาที่ซูดริตได้ถูกยกเลิกไป และได้ก่อให้เกิดการแปลงรูปสังคม [M.C. Shanta Murthy, 1981, p. 6.] การปฏิรูปนี้ได้ทำการจัดที่ดินถือครองของขุนนางเจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินรายใหญ่ รวมทั้งเครื่องมือการทำนา 40 ล้านหน่วย และสัตว์ใช้งาน 30 ล้านตัว นำไปจัดสรรใหม่ให้แก่พวกชาวนาที่ไม่มีที่ดิน ผลปรากฏว่าที่ดินจำนวน 700 ล้านโหม่ว ได้ถูกจัดสรรให้แก่ชาวนา 300 ล้านคน โดยเฉลี่ยในภาคตะวันออกและภาคใต้ของจีน ซึ่งมีประชากรหนาแน่นที่สุด แต่ละคนได้รับที่ 1 โหม่ว ในจินภาคกลางได้รับคนละ 2-3 โหม่ว ในจินภาคเหนือได้รับคนละ 3 โหม่ว ในแมนจูเรียได้รับคนละ 15 โหม่ว โดยส่วนรวมแล้วการปฏิรูปที่ดินนั้นชาวนาที่ยากจนและผู้รับจ้างได้เปรียบ ในขณะที่เจ้าของที่ดินและชาวนาที่ร่ำรวยเสียประโยชน์ไป ส่วนชาวนาชั้นกลางถูกกระทบน้อยที่สุด เมื่อสิ้นสุดการปฏิรูปที่ดินก็เข้าสู่ขั้นตอนของการรวมนาทางการเกษตร หรือการจัดตั้งระบบสหกรณ์ และผลสุดท้ายในการก่อตั้งระบบคอมมูนในปี 1958 เมื่อถึงสิ้นปี 1952 ครอบครัวยุติธรรมจำนวน 50,000 ครัวเรือน ผังรกรากอยู่ในนารวมในจีน [M.C. Shanta Murthy, 1981, p. 7.] (สำหรับรายละเอียดดู บทที่ 5)

3. โครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ

เพื่อแก้ปัญหาภาวะเงินเฟ้อและฟื้นฟูขบวนการชีวิตทางเศรษฐกิจของประเทศ มาตรการที่นำมาใช้ประกอบไปด้วย

3.1 การนำเอาระบบเงินตราที่เป็นระบบเดียวกันมาใช้ (Uniform currency) : งานชิ้นแรกในด้านเศรษฐกิจก็คือ การบรรลุการมีเงินตราที่มีเสถียรภาพ ก่อนที่รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ก้าวขึ้นมาใช้อำนาจ จีนไม่เคยได้รับประโยชน์จากระบบการเงินที่เป็นแบบเดียวกัน ในสมัยรัฐบาลชาตินิยมได้มีการออกเงินตราใช้ 3 ชนิด สุดท้ายซึ่งได้นำมาใช้ในเดือนสิงหาคม 1948 ก็ได้กลายเป็นสิ่งที่เกือบไม่มีค่าภายใน 6 สัปดาห์ นอกจากเงินตราของรัฐบาลชาตินิยมแล้ว ก็ยังมีเงินตรา

ต่างประเทศ โดยเฉพาะเงินดอลลาร์อเมริกันและเม็กซิกัน เงินตราที่ออกโดยธนาคารจีนแต่ละแห่ง รวมทั้งได้มีเงินตราของพวกคอมมิวนิสต์หลายชนิดที่ออกในเขตต่าง ๆ ในช่วงเวลาต่าง ๆ กัน ดังนั้นเพื่อรักษาเสถียรภาพของเงินตรา ในเดือนพฤษภาคม 1949 เงินตราชนิดเดียวคือ “เงินตราประชาชน” (The people’s currency หรือ Jen-min p’iao) จึงได้ถูกนำมาใช้ในทุกเขตที่อยู่ภายใต้การควบคุมของพวกคอมมิวนิสต์ หลังจากนั้นไม่นานการใช้เงินตราต่างประเทศที่หมุนเวียนอยู่ในฐานะสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนตามปกติได้ถูกยกเลิก และการซื้อขายเงินตราต่างประเทศเป็นการผูกขาดของรัฐ [Immanuel C.Y. Hsu, 1970, p. 747. และ Hughes and Luard, 1975, p. 24.] อย่างไรก็ตาม แม้รัฐบาลได้ออกเงินตราประชาชนมาใช้แทนธนบัตรของพวกจีนชาตินิยมโดยการให้แลกเปลี่ยนในอัตราสูงก็ตาม แต่รัฐบาลก็ยังต้องออกธนบัตรเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อชดเชยกับการขาดดุลซึ่งสูงเกือบ 75% ได้ทำให้ภาวะเงินเฟ้อดำเนินต่อไปแม้กระทั่งในเงินตราใหม่ของพวกคอมมิวนิสต์ ระหว่างเดือนมิถุนายน-ธันวาคม 1949 ดัชนีราคาสินค้าสำคัญ ๆ ในเมืองใหญ่ได้เพิ่มขึ้นราว ๆ 30 เท่า [Hughes and Luard, 1975, p. 24.] โดยเฉพาะราคาสินค้าในเซี่ยงไฮ้ได้เพิ่มขึ้น 70 ครั้งในช่วงเวลา 9 เดือน (แฟร์แบงก์ และคณะ, 2521. หน้า 1099) ราคาโดยทั่วไปได้เพิ่มขึ้นตามปกติ และโดยสรุปในช่วง 4 ระยะเวลาของปี 1949 คือ ในเดือนมกราคม เมษายน กรกฎาคม และพฤศจิกายน ได้มีการเพิ่มขึ้นอย่างเป็นทางการ ซึ่งเป็นผลให้การเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยคือ 700% สำหรับปี 1949 [Jean Chesneaux, 1979, p. 17.]

3.2 การควบคุมเงินตราและสินเชื่อ : รัฐบาลได้ควบคุมเงินตราและสินเชื่อผ่านธนาคารมาตรการ 2 ประการของการสร้างเสถียรภาพทางการเงิน ถูกดำเนินการโดย People’s Bank of China ซึ่งได้ตั้งขึ้นเมื่อสิ้นปี 1948 นับเป็นสถาบันเดียวที่ทำการผลิตเงินตราและทำหน้าที่ควบคุมสถาบันสินเชื่อเอกชนซึ่งยังคงอยู่ Chen Yun รัฐมนตรีคลังได้พยายามต่อสู้กับภาวะเงินเฟ้อโดยใช้นโยบาย 3 สมดุล (Policy of three Balances) คืองบประมาณของชาติ การค้า และการหมุนเวียนของเงินตรา ในเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม 1950 พันธบัตรชัยชนะ (Victory Bond) อัตราดอกเบี้ย 5% จำนวนมากได้ถูกขายให้แก่ผู้มั่งคั่ง การซื้อพันธบัตรเป็นการบังคับอย่างแท้จริง นอกจากนี้เงินตราต่างประเทศและโลหะมีค่าจำต้องส่งคืนให้แก่เจ้าหน้าที่ และทุนรวมทั้งสินค้าของบุคคลซึ่งหนีไปต่างประเทศได้ถูกยึดด้วย [Jean Chesneaux, 1979, pp. 47-48.] นอกจากนี้ความพยายามที่ได้ตั้งใจอย่างแน่วแน่ก็ได้ถูกนำมาใช้เพื่อลดปริมาณเงินที่หมุนเวียน การถือเงินขององค์กรการรัฐวิสาหกิจที่รัฐดำเนินการ และสหกรณ์ได้ถูกรวมอยู่ใน People’s Bank นับแต่เดือนมีนาคม 1950 เป็นต้นไป การประหยัดอย่างรุนแรงได้ถูกบังคับในการใช้เงินโดยทุกเอเยนต์ของรัฐ มาตรฐานการจ่ายอย่างอดออม สำหรับบุคลากรด้านการศึกษาพลเรือนและกองทัพของรัฐ ได้ถูกนำมาใช้ผ่านระบบ “Public supplies” System ซึ่งอยู่ภายใต้การที่รัฐได้จัดหาสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวัน

และจำนวนที่จำกัดของเงินที่ใช้จ่ายให้ และสุดท้ายการลงโทษอย่างรุนแรงได้ถูกนำมาใช้ต่อต้านการเก็บเงินไว้เฉย ๆ [Hughes and Luard, 1975, p. 26.]

3.3 การนำเอางบประมาณของชาติ (A National Budget) มาใช้ : เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์จีน ที่รัฐบาลได้แสดงงบประมาณของรัฐที่เป็นระบบในเดือนมีนาคม 1950 ซึ่งครอบคลุมเศรษฐกิจทั้งหมด [M.C. Shanta Murthy, 1981, p.6] งบประมาณทั้งหมด – ส่วนกลาง ส่วนมณฑล และส่วนท้องถิ่น – ได้ถูกรวมเข้าในแผนงบประมาณของชาติ และอยู่ภายใต้การบริหารงบประมาณของชาติ (National budget administration) ระบบการบริหารภาษีทั้งหมดถูกทำให้ง่ายเข้า การจัดเก็บรายรับได้เพิ่มขึ้น ในขณะที่การควบคุมการใช้จ่ายของรัฐบาลเข้มงวดขึ้น และในแนวทางนี้การขาดดุลของรัฐบาลจึงลดลงอย่างเห็นได้ชัด [Alexander Eckstein, 1978, pp. 196 – 197.]

การปฏิรูประบบภาษีได้ถูกประกาศในเดือนมกราคม 1950 การปฏิรูปนี้ได้ทำให้ความหลากหลายของภาษีต่าง ๆ ที่ต่างกันไปในแต่ละภูมิภาค ซึ่งเกิดขึ้นก่อนหน้านั้นเป็นระบบเดียวกันและสมเหตุสมผล ภาษีหลักสำคัญคือ ภาษีการเกษตรและภาษีที่เก็บจากวิสาหกิจอุตสาหกรรมและการค้า นอกจากนี้ก็มีภาษีการค้าใหม่ที่เก็บจากการซื้อขายสินค้าทั้งหมด และภาษีรายได้ที่เก็บจากค่าจ้างและเงินเดือน ยังมีภาษีอื่น ๆ อีกที่คล้ายกับที่มีการจัดเก็บในอังกฤษและประเทศยุโรปอื่น ๆ เช่น ภาษีสรรพสามิตและภาษีศุลกากร ภาษีการบันเทิง (entertainment tax) ภาษีทรัพย์สินที่เก็บจากทรัพย์สินในเมือง ภาษีมรดก (death duties) และภาษีจากรายได้ที่เป็นดอกเบี้ย แต่ภาษีเหล่านี้แม้รวมกันแล้วก็นับได้ว่าเป็นสัดส่วนที่น้อยมากของรายรับทั้งหมด ดังนั้นในการปฏิรูปทางด้านการคลังก็คือ

(1) **ก้าวแรก** คือการทำให้งบประมาณสมดุล โดยการเพิ่มรายได้และใช้ระบบภาษีแบบใหม่ที่เกี่ยวข้องกับภาษีการเกษตร อุตสาหกรรม การพาณิชย์ การขายและภาษีรายได้ โดยเริ่มจาก

ก) **ในชนบท** โดยการเก็บภาษีการเกษตรเป็นสิ่งของ

ข) **ในเมือง** โดยวิธีการเช่น เก็บภาษีการค้าจากร้านค้าที่สำคัญ ๆ และเก็บภาษีธุรกิจ ซึ่งกำหนด “การประเมินแบบประชาธิปไตย” โดยสมาคมการค้าต่าง ๆ ผลก็คือเจ้าหน้าที่จีนสามารถประกาศด้วยความภูมิใจว่างบประมาณปี 1950 สมดุล ซึ่งเกิดขึ้นจากการเพิ่มขึ้นอย่างมากในรายรับส่วนใหญ่ในรูปของผลกำไรของรัฐวิสาหกิจ และโดยเฉพาะขององค์การค้าของรัฐ อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่าอย่างน้อยที่สุดเป็นความสำเร็จของวิชาการทำบัญชี

ได้บรรลุความสำเร็จโดยการรวบรวมรายได้เงินกู้ ซึ่ง Po I-po รัฐมนตรีคลังได้อ้างแต่แรกเริ่มว่าเป็นความจำเป็นเพื่อชดใช้ “การขาดดุล”

(2) **ก้าวที่สอง** คือการจัดการและปรับปรุงการบริหารการคลังใหม่ทั้งหมด โดยรัฐบาลกลางค่อย ๆ ทำให้กระบวนการเก็บภาษีมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการควบคุมโดยตรงไปจนถึงหมู่บ้านเป็นครั้งแรก

ในเดือนมีนาคม 1950 รัฐบาลได้นำเอาการจัดการจากส่วนกลาง (Centralized management) และการควบคุมการคลังของรัฐมาใช้ สิ่งนี้ได้เกิดขึ้นผ่าน “Decision on the Centralization of Financial and Economic Work” ของ State Administrative Council วันที่ 3 มีนาคม 1950 วัตถุประสงค์หลักของการตัดสินใจนี้ก็เพื่อทำการควบคุมจากส่วนกลางเหนือรายรับและรายจ่ายของชาติ เพื่อวางแผนบนฐานที่กว้างขวางของการใช้วัสดุและทรัพยากร และเพื่อนำเอาการควบคุมเงินตราที่เป็นระบบเดียวกันมาใช้ ปัจจัยเดียวที่สำคัญที่สุดในการบรรลุการควบคุมส่วนกลางที่ดีกว่าก็คือ การ Unification of tax collection ซึ่งนำไปสู่การมีส่วนร่วมโดยตรงของรัฐบาลกลางในขอบเขตซึ่งอำนาจเหล่านี้ในอดีตได้ถูกมอบหมายให้แก่รัฐบาลมณฑล ภาษีจำต้องถูกจ่ายเข้าสู่ People’s Bank ซึ่งทำหน้าที่ในฐานะเป็นสาขาท้องถิ่นของธนาคารแห่งประเทศจีน และในฐานะเป็นเอเยนซีสำหรับการจัดเก็บภาษีตลอดทั่วประเทศ กระทรวงการคลังร่วมกับกระทรวงและองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและให้คำแนะนำตรวจตราโดยทั่วไปเกี่ยวกับระบบการจัดเก็บภาษี ระเบียบการควบคุมรายรับและรายจ่าย และโครงสร้างค่าจ้างและขนาดของคณะทำงานร่วมกันของแผนกต่าง ๆ ของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ กระทรวงการคลังยังต้องรับผิดชอบในการรวบรวมงบประมาณของรัฐ มีอำนาจจัดการรายรับทั้งหมดของชาติ มีหน้าที่อนุมัติทุกรายการการใช้จ่ายเงินภายใต้งบประมาณของรัฐ [Hughes and Luard, 1975, pp. 28 – 29.]

3.4 การควบคุมราคา : ความต้องการที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งคือการประกันการเคลื่อนย้ายสินค้าที่อิสระมากขึ้น เพื่อนำอาหารเข้าไปยังเมืองต่าง ๆ และเพื่อเพิ่มการแลกเปลี่ยนระหว่างภูมิภาคต่าง ๆ ของจีน ซึ่งจะเป็นการกำจัดการขาดแคลนและการจัดหาทางออกสำหรับอำนาจซื้อ สาเหตุสำคัญประการหนึ่งของภาวะเงินเฟ้อในเขตต่าง ๆ ที่ถูกควบคุมโดยรัฐบาลชาตินิยมในช่วงสงครามกลางเมืองได้แก่การคมนาคมที่ไม่พอเพียง เป็นเหตุให้เกิดการขาดแคลนในท้องถิ่นซึ่งได้ส่งผลให้ราคาเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก เพื่อที่จะฟื้นฟูวิถีทางของการคมนาคม กองทัพปลดปล่อยของประชาชนได้รับมอบหมายให้ทำการซ่อมแซม และการกลับไปสู่การใช้เส้นทางรถไฟสายสำคัญ ๆ (ซึ่งมีบทบาทสำคัญในเศรษฐกิจของจีนสมัยใหม่) ได้มีการใช้ความพยายาม

อย่างมากในการฟื้นฟูการผลิตการเกษตร และสินค้าอุปโภคบริโภค

ในช่วงปี 1949 ในเขตใหม่ ๆ ที่ถูกยึดครองโดยกองทัพบก ได้มีการจัดตั้งหน่วยงานของบริษัทการค้าที่ผูกขาดขึ้น บริษัทเหล่านี้มีบทบาทสำคัญต่อรัฐบาลใหม่สำหรับการต่อต้านภาวะเงินเฟ้อ บริษัทได้เอื้อต่อการควบคุมราคาโดยการเตรียมพร้อมในด้านสำรองข้าว ฝ้าย และสินค้าสำคัญอื่น ๆ ให้แก่รัฐบาล ซึ่งสามารถวางจำหน่ายในตลาดในช่วงวิกฤต บริษัทได้เกณฑ์อาหารและวัตถุดิบให้แก่เมืองต่าง ๆ และบริษัทได้ขายโดยตรงให้แก่พวกเขาจากเมืองต่าง ๆ

หลังเดือนตุลาคม 1949 รัฐบาลได้จัดตั้งบริษัทการค้าของรัฐขึ้น 6 บริษัทเพื่อควบคุมราคาสินค้าบริโภคที่สำคัญ การปันส่วนสินค้าบริโภคที่จำเป็น และการควบคุมราคาได้ถูกนำมาใช้อย่างช้า ๆ โดยอาศัยพลังตลาดของบริษัทการค้าของรัฐดังกล่าว ซึ่งได้ค่อย ๆ เข้าควบคุมผลผลิตส่วนที่เพิ่มขึ้นทั้งหมดที่กำลังเข้าสู่ช่องทางของตลาด บริษัทการค้าของรัฐได้ใช้อุปทานที่อยู่ภายใต้การควบคุมของตน บรรเทาภาวะการขาดแคลนและด้วยเหตุนี้จึงเป็นการลดความกดดันด้านระดับราคาสินค้า [Alexander Eckstein, 1978, p. 197.]

ภายหลังการจัดตั้งบริษัทการค้าดังกล่าว ปริมาณการแลกเปลี่ยนภายในได้เพิ่มขึ้น อาทิเช่น แมนจูเรียได้ส่งไม้ท่อนและข้าวไปยังจินภาคเหนือเพื่อแลกกับซีเมนต์ ยาสูบ เส้นด้าย และฝ้าย และวูฮั่นได้ส่ง ชา น้ำมันตังอิ้ว (น้ำมันมะเยา) ยาสูบ และน้ำมันถั่วลิสง ไปยังเซียงไฮ้ และเทียนสิน เพื่อแลกกับถ่านหิน เส้นด้าย และน้ำมันเบนซิน เป็นต้น บริษัทการค้าได้ทำการซื้อผลผลิตของโรงงานในรูปการขายส่ง และได้ขายต่อสินค้าดังกล่าวให้แก่บริษัทอื่น ๆ ในเขตอื่น ๆ การผูกขาดอย่างแท้จริงของรัฐบาลในการค้าขายส่งได้ป้องกันการขูดรีดประโยชน์จากการขาดแคลนโดยพวกพ่อค้าและผู้เก็งกำไร องค์กรการค้าของรัฐจะไม่จ่ายในราคาที่มากเกินไปให้แก่ผู้ผลิตผู้ซึ่งตกอยู่ภายใต้ความเมตตาของผู้ซื้อของรัฐอย่างสิ้นเชิง สุดท้ายโดยการจัดการของเอเยนต์ขายปลีกของรัฐที่ทำการขายในราคาต่ำ ทำให้ราคาของผู้ขายปลีกได้ถูกทำให้ต่ำลงเช่นกัน [Hughes and Luard, 1975, p. 25.]

บริษัทการค้าของรัฐมีหน้าที่สำคัญอื่น ๆ อีก ในปี 1949 และต้นปี 1950 ทรัพยากรอุตสาหกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดจำหน่ายส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในมือของธุรกิจเอกชน สิ่งเหล่านี้ไม่สามารถถูกรับไปดำเนินการต่อทันที ฝ้ายเจ้าหน้าที่ยังเป็นกังวลต่อการควบคุมผลผลิตของเอกชน การจัดตั้งบริษัทการค้าของรัฐซึ่งคำสั่งซื้อและสัญญาอาจเป็นสิ่งสำคัญต่อการอยู่รอดของบริษัทเอกชน เป็นวิธีการที่เป็นประโยชน์ของการประกันมาตรการควบคุมของรัฐบาลเหนือวิสาหกิจของเอกชน

3.5 การรักษาเสถียรภาพของค่าจ้าง : การรักษาเสถียรภาพของค่าจ้างแรงงานทำได้ง่ายกว่าการควบคุมราคา รัฐบาลได้นำเอาระบบ a “wage-point” system สำหรับจ่ายให้แก่พวกคนงานมาใช้ ระบบนี้เป็นดัชนีการเปลี่ยนแปลงที่อยู่บนฐานของราคาสินค้าพื้นฐาน 5 ชนิดของการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค คือ ข้าว น้ำมัน ถ่านหิน แบริ่ง และผ้าฝ้าย ในขณะที่ราคาสินค้าพื้นฐานเหล่านี้เปลี่ยนแปลงขึ้นลงในแต่ละสัปดาห์ “wage-point” ก็เพิ่มขึ้นหรือลดลงเช่นกัน ดังนั้น ค่าจ้างโดยเฉลี่ยของคนงานก็แปรไปในรูปของมูลค่าเป็นตัวเงิน แต่ไม่ใช่ในรูปของอำนาจซื้อที่แท้จริง กล่าวโดยสรุปก็คือ การกำหนดค่าจ้างเป็นหน่วยสินค้าโดยจัดโยงเข้ากับปริมาณสินค้าพื้นฐานดังกล่าวแทนที่จะโยงเข้ากับราคาเป็นตัวเงิน ฉะนั้นเมื่อราคาสูงขึ้น หน่วยที่ใช้สินค้าเป็นหลักก็จะเพิ่มขึ้นตามไปด้วยเมื่อคิดเป็นตัวเงิน ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ เพราะฉะนั้นก็ทำให้สามารถเกิดดุลระหว่างปริมาณสินค้าและรายได้เป็นตัวเงิน ด้วยเหตุนี้ความกดดันจากพวกคนงานที่จะเรียกร้องค่าจ้างเพิ่มขึ้นบนฐานของการเพิ่มขึ้นในค่าครองชีพได้ถูกระงับไป ระบบที่คล้ายกันนี้ได้ถูกนำไปใช้เพื่อป้องกันมูลค่าที่แท้จริงของเงินเดือน เงินฝากธนาคาร การจ่ายเงินบางอย่าง พันธบัตรของรัฐบาล และเงินออมที่เรียกว่า safeguard saving ด้วยเช่นกัน [Immanuel C.Y. Hsu, 1970, p. 748.]

ด้วยมาตรการต่าง ๆ เหล่านี้ รวมทั้งกองทัพปลดปล่อยได้พยายามบูรณะเส้นทางคมนาคม เพื่อที่จะเอื้ออำนวยในการแลกเปลี่ยนสินค้า ปรากฏว่าภาวะเงินเฟ้อได้ถูกกำจัดไปในปี 1950 และงบประมาณของรัฐบาลก็สมดุล

3.6 การเปลี่ยนแปลงที่แผ่ไปไกล : ได้มีการนำเอาการเปลี่ยนแปลงที่แผ่ไปไกลในด้านการค้า การธนาคาร การป้องกัน วิทยาศาสตร์ และการสืบสวนทางวิทยาศาสตร์มาใช้ ระบบใบอนุญาตการนำเข้าและส่งออกได้ถูกกำหนดขึ้นในปี 1949 เพื่อควบคุมและกำหนดบังคับการค้าต่างประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ถูกตั้งขึ้นเพื่อกำหนดระเบียบการซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และเพื่อตรวจสอบภาวะเงินเฟ้อที่ร้ายแรงของรัฐบาลชาตินิยม ในปี 1950 และ 1951 ประมาณ 50% ของงบประมาณของชาติได้ถูกเสียสละเพื่อการป้องกันประเทศ การสำรวจที่แผ่กว้างได้ถูกดำเนินการเพื่อค้นหาและเพิ่มพูนทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งได้นำไปสู่การค้นพบน้ำมัน ทองคำ ทองคำขาว ยูเรเนียม ทอเรียม และแร่ธาตุอื่น ๆ ซึ่งในตอนแรก ๆ คิดว่าไม่มีในประเทศจีน

4. ผลกระทบของสงครามเกาหลี

การที่จีนได้เข้าร่วมในสงครามเกาหลี (มิถุนายน 1950—กรกฎาคม 1953) ได้ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางด้านการเมือง การทหาร และเศรษฐกิจ ในช่วงของการฟื้นฟูประเทศ

ในด้านการเมือง คือ สหประชาชาติรุมกันกล่าวประณามจีนว่าเป็นผู้รุกราน จีนถูกลงโทษ ให้อยู่โดดเดี่ยว และหมดโอกาสที่จะสร้างสัมพันธภาพกับประเทศต่าง ๆ ที่เป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกา

ในด้านเศรษฐกิจ

(1) จีนต้องใช้ทหารถึง 700,000 คน สู้รบในสงครามเกาหลี [Jean Chesneaux, 1979, p. 33.] ทหารเหล่านี้ล้วนเป็นกำลังแรงงานที่มีคุณภาพเหมาะสมที่จะทำงานในโรงงานต่าง ๆ การเกณฑ์ บุคคลเหล่านี้ไปจึงกระทบการผลิตสินค้าตามปกติอย่างมาก รวมทั้งสงครามเกาหลีได้ซ้ำเติม ปัญหาการขาดแคลนของจีนอย่างชัดเจน เนื่องจากสินค้าบริโภคโดยเฉพาะอาหารและเสื้อผ้า จำต้องถูกส่งไปยังแนวรบในเกาหลี ถึงกลางปี 1951 สงครามเกาหลีได้ก่อให้เกิดผลอย่างสำคัญ ต่อเศรษฐกิจของจีน ซึ่งเห็นได้จากการที่รัฐบาลจำเป็นต้องตัดค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง จัดเก็บภาษี เสริม (surtaxes) ใหม่และบังคับให้ใช้สินค้าทดแทน

กฤษฎีกาวันที่ 31 มีนาคม 1951 ของคณะรัฐมนตรีให้ตัดทอนเงินบำรุงที่ให้แก่รัฐบาล เทศบาลนคร ต้นปี 1952 คำสั่งได้ถูกส่งไปยังทุกมณฑลเรียกร้องให้ปฏิบัติกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ที่เข้มงวดกวดขันที่สุด ในปีนั้นทั้ง ๆ ที่มีความยุ่งยากเหล่านี้ แต่ค่าครองชีพก็ถูกรักษาให้อยู่ค่อนข้างคงที่ ผลของการควบคุมอุปทานสินค้าพื้นฐานต่าง ๆ ของรัฐบาล อาทิ ข้าว ผ้าฝ้าย ถ่านหิน ถ่านหินปนที่ทำเป็นก้อน และน้ำมันถั่วลิสง ดัชนีสินค้าจำเป็นประจำวันซึ่งได้กำหนดค่าจ้าง ได้ แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย ถึงแม้ว่าราคาสินค้าอุตสาหกรรมบางอย่างได้เพิ่มขึ้น

ในขณะเดียวกันสัดส่วนของอุตสาหกรรมที่เป็นของประชาชนส่วนรวมภายใน เศรษฐกิจได้กำลังค่อย ๆ เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับสาขาเอกชน ผลผลิตของวิสาหกิจอุตสาหกรรม ที่รัฐเป็นเจ้าของ รวมทั้งสหกรณ์ และอุตสาหกรรมร่วมที่ดำเนินการโดยทุนของรัฐและเอกชน ได้เพิ่มขึ้นจาก 36.7% ของผลผลิตอุตสาหกรรมทั้งหมดของชาติในปี 1949 เป็น 61% ในปี 1952 ปริมาณของการค้าขายส่งที่จัดการโดยวิสาหกิจการค้าที่เป็นของรัฐในตลาดภายในประเทศ ได้ เพิ่มขึ้นจาก 44.4% เป็นกว่า 50% รัฐได้เป็นเจ้าของทางรถไฟทั้งหมด 80% ของอุตสาหกรรม หนัก 60% ของการเดินเรือ และ 50% ของอุตสาหกรรมเบา [Hughes and Luard, 1975, p. 33.]

(2) อารุญชโรปกรณต่าง ๆ ที่ใช้ในสงครามส่วนหนึ่ง ชื้อจากสหภาพโซเวียตด้วย สินเชื่อเงินกู้เดือนมกราคม 1950 ซึ่งจีนได้รับจากโซเวียตค่อนข้างน้อย คือ 300 ล้านดอลลาร์ ซึ่งน้อยกว่าที่ออสเตรียได้รับจากสหรัฐอเมริกาหลังสงครามเสียอีก [Jean Chesneaux, 1979, p. 33.] จีนจึงต้องเป็นหนี้กับโซเวียต ซึ่งจีนต้องจ่ายคืนด้วยสินค้า อย่างไรก็ตาม สงครามเกาหลีทำให้ รัฐบาลใหม่ได้เรียกร้องการสนับสนุนชาติอย่างขนานใหญ่และได้ใช้การขอร้องเพื่อชาติในการ

ระดมทรัพยากร ผลก็คือ ในขณะที่อุปสงค์ในสินค้าเพิ่มขึ้นบ้างนั้น ประสิทธิภาพในการผลิตสำหรับการระดมทรัพยากรได้เพิ่มขึ้นเช่นกัน

โดยส่วนรวมความกดดันต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยความพยายามเพื่อเกณฑ์เอาทรัพยากรทั้งเพื่อสงครามเกาหลี และเพื่อการก่อสร้างโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม ก็ไม่อาจขัดขวางความสำเร็จในการฟื้นฟูบูรณะเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งรัฐบาลเองได้อ้างว่าการฟื้นฟูนี้ส่วนใหญ่บรรลุความสำเร็จเมื่อถึงปี 1952

5. ความสำเร็จของการฟื้นฟูบูรณะประเทศ

เครื่องมือที่สัมฤทธิ์ผลของโครงการดังกล่าวแล้ว ได้ส่งเสริมการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของจีน ความสำเร็จที่สำคัญของระยะการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจรวมถึง :-

(1) จากปี 1949—1952 การฟื้นฟูบูรณะประเทศเป็นไปอย่างรวดเร็ว หน่วยอุตสาหกรรมที่ถูกกระทบจากสงครามและล้มไป ได้ถูกฟื้นฟูและชุบตัวขึ้นใหม่และถูกนำมาอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ อัตราการขยายตัวของอุตสาหกรรมได้เพิ่มขึ้น 27% ต่อปี [Jan Deleyne, 1973, p. 21.] การผลิตด้านอุตสาหกรรมได้เพิ่มอย่างมากระหว่าง 1949—1952 มูลค่ารวมทั้งหมดได้เพิ่มจาก 10 พันล้านหยวน เป็น 27 พันล้านหยวน และเปอร์เซ็นต์ของการผลิตรวมทั้งหมดได้เพิ่มจาก 23 เป็น 33%

การผลิต		1949	1952
เหล็กกล้า	(พันตัน)	158	1,350
ถ่านหิน	(พันตัน)	32,430	66,490
น้ำมันดิบ	(พันตัน)	121	436
ซีเมนต์	(พันตัน)	660	2,860
กระแสไฟฟ้า	(ล้านกิโลวัตต์-ชม.)	4,310	7,300

ที่มา : Jean Chesneaux, 1979, p. 47.

ความสำเร็จด้านอุตสาหกรรมนี้เกิดขึ้นเนื่องจากการแปลงรูปเศรษฐกิจเป็นสังคมนิยมอย่างช้า ๆ และค่อย ๆ กระทำไปโดยปราศจากการรบกวนกระบวนการของการผลิต สาขาเอกชนและสาขาของรัฐยังคงดำเนินการไปด้วยกัน และได้ให้ผลอุทิศส่วนของตนแก่ความก้าวหน้าของชาติ สาขาเอกชนถูกวางระเบียบกฎเกณฑ์โดยรัฐ ส่วนประกอบของเศรษฐกิจจีนถูกแบ่งออกเป็นสาขาต่าง ๆ ดังนี้คือ

- (ก) สาขาของรัฐ : อุตสาหกรรมหนัก การขนส่ง การจัดจำหน่าย และการเงิน
- (ข) สาขาสหกรณ์ : สหกรณ์ผู้ผลิตการเกษตร สหกรณ์อุปทานและการตลาด
เป็นต้น
- (ค) สาขานายทุน : อุตสาหกรรมเบา ยังคงเป็นของนายทุนเอกชน
- (ง) การเป็นเจ้าของส่วนบุคคล : ชาวนาเอกชน ช่างฝีมือ และการทำงานอิสระ
- (จ) สาขารัฐ—นายทุน : วิสาหกิจร่วมรัฐ—เอกชน

(2) การรวมนาส่งผลให้ผลผลิตธัญพืชอาหารเพิ่มขึ้น การเก็บเกี่ยวได้ผลดีในช่วง 1950—1952 ได้ช่วยการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจด้วย ถึงปี 1952 ไม่เพียงแต่บรรลุถึงการผลิตเท่ากับในช่วงสูงสุดในด้านารเกษตรก่อนสงครามเท่านั้น แต่ยังสามารถผลิตได้มากกว่าปี 1949 ถึง 77.5% อย่างเช่นการผลิตธัญญาหาร (รวมทั้งพืชที่มีหัวเช่นกัน) จาก 113 ล้านตันในปี 1949 ได้เพิ่มเป็น 164 ล้านตันในปี 1952 ก้าวล้ำหน้า 150 ล้านตัน ซึ่งเป็นปีที่ดีที่สุดก่อนสงคราม [Jean Chesneaux, 1979, pp. 44—45.] นั่นคือสูงกว่าปี 1949 ถึง 44.8% และสูงกว่าช่วงที่ดีที่สุดก่อนการปลดปล่อยถึง 9.3% นอกจากนี้ผลผลิตฝ้ายได้สูงถึง 1.304 ล้านตัน สูงกว่าปี 1949 และปีที่ดีที่สุดก่อนการปลดปล่อย 193% และ 53.5% ตามลำดับ ผลผลิตอื่น ๆ อาทิ เส้นใย ยาสูบบ่ม ถั่วลิสง อ้อย ผลิตได้มากกว่าช่วงที่ดีที่สุดก่อนการปลดปล่อย นอกจากนี้ม้า ลา ล่อ และสัตว์ใช้งานอื่น ๆ ได้เพิ่มขึ้นถึง 76.46 ล้านตัว สูงกว่าปี 1949 และปีที่ดีที่สุดก่อนการปลดปล่อยถึง 27.4% และ 6.9% ตามลำดับ โครงการอนุรักษ์น้ำที่ถูกทำลายในช่วงสงครามได้ถูกซ่อมแซม และมีการสร้างขึ้นใหม่เพิ่มขึ้นนับได้ 1.7 พันล้านลูกบาศก์เมตรของงานดินในช่วง 3 ปี [Hu Gengkang and Others, 1984, pp. 10—11.]

ถึงปี 1952 ปรากฏว่า 40% ของพวกชาวนาได้เข้าร่วมหน่วยร่วมแรงงาน (mutual-aid teams) และสหกรณ์การเกษตร (agricultural cooperatives) 3,644 แห่งได้ถูกจัดองค์การ [M.C. Shanta Murthy, 1981, p. 8.] แต่ความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ที่สุดระหว่างช่วงนี้คือการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงซึ่งได้บังเกิดขึ้นในภาวะที่เคยปฏิบัติกันมาของภูมิภาคที่การปลูกข้าวได้ผลผลิตต่ำและถูกกดขี่อย่างโหดร้าย ชาวจีนนับล้าน ๆ คนซึ่งพึ่งพาอาศัยกำลังของตนเองได้ทำงานอย่างหนักมากเพื่อปรับปรุงที่ดิน ควบคุมแม่น้ำ ขุดบ่อ และสร้างโครงการอื่น ๆ ซึ่งได้ก่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองในการผลิตข้าว การเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงนี้ได้เกิดขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในมณฑลเหอเป่ย์ ซานตง เหอหนาน ภาคเหนือของเกียงซี และมณฑลอันฮุย บนฝั่งแม่น้ำเหลือง

(3) มีการจัดตั้งระบบธนาคารกลางขึ้น และมีการใช้เงินตราอย่างเดียวกันทั่วประเทศ รวมทั้งการไหลของผลผลิตท้องถิ่นภายในประเทศได้เกิดขึ้นอย่างขนานใหญ่ตลอดทั่วประเทศ ทำให้การค้าและการพาณิชย์ยิ่งขยายตัว จากนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล ได้ช่วยขจัดความยุ่งเหยิงทางเศรษฐกิจและการเงิน และทำให้รัฐบาลสามารถสมดุลงบประมาณได้ ในปี 1950 รายจ่ายมากกว่ารายรับ 4.4% แต่สถานการณ์เช่นนี้ได้เปลี่ยนไปในปี 1951 และ 1952 เมื่อรายรับมากกว่ารายจ่าย 8.7% และ 4.4% ตามลำดับ ราคาตลาดคงที่ เทียบดัชนีราคาขายส่งในเดือนมีนาคม 1950 เท่ากับ 100 ปรากฏว่าในเดือนธันวาคมปีเดียวกัน ตัวเลขคือ 85.4 ในปี 1951 และ 1952 เป็น 96.6 และ 90.6 ตามลำดับ [Hu Gengkang and Others, 1984, p. 10.] สิ่งเหล่านี้ทำให้ภาวะเงินเฟ้อที่สร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนชาวจีนมานานปีได้สิ้นสุดลงในที่สุด

(4) การเดินรถไฟได้เริ่มขึ้นใหม่อีกครั้งหนึ่งอย่างกว้างขวาง ระบบการรถไฟซึ่งตกอยู่ในสภาพทรุดโทรม ได้ค่อย ๆ ถูกซ่อมแซมอย่างช้า ๆ ส่วนใหญ่โดยความช่วยเหลือจากกองทัพ ดังนั้นประมาณ 90% ของเส้นทางรถไฟทั้งหมดซึ่งถูกทำลายไปได้ถูกปรับปรุงขึ้นใหม่ [M.C. Shanta Murthy, 1981, p. 8.] ได้มีความพยายามเพื่อแก้ไขการขาดความสมดุลของระบบ และเพื่อปรับปรุงบริการในภาคตะวันตกและภาคใต้ ทางรถไฟได้ถูกสร้างและเปิดบริการจากจุงกิง ไปยังเซงตู (เสฉวน) จากเทียนชุยไปยังลันโจว (กั้นสู) และจากไลปินไปยังชายแดนเวียดนาม อุตสาหกรรมที่ผลิตวัสดุการรถไฟได้เริ่มถูกสร้างขึ้น ถึงปี 1952 ข่ายงานรถไฟได้เพิ่มขึ้นจาก 21,715 กิโลเมตรเป็น 24,232 กิโลเมตร สำหรับทางน้ำและทางถนน ซึ่งได้ขยายออกไปโดยเฉพาะในภาคใต้และตะวันตก ได้ถูกซ่อมแซมเช่นกัน ส่วนใหญ่เส้นทางเหล่านี้ได้ถูกใช้โดยพาหนะขนส่งแบบโบราณ คือเรือสำปั้น (sampan) และเรือสำเภ (junks) ที่ใช้ใบเรือหรือพาย เกวียนที่ลากจูงโดยทั้งสัตว์และคน ทางหลวงขนาดใหญ่ 2 สายได้เริ่มสร้างเพื่อเชื่อมลาซซา (Lhasa) และทิเบตเข้ากับยูนนานสายหนึ่ง กับกั้นสูอีกสายหนึ่ง [Jean Chesneaux 1979, p. 47.] และเมื่อถึงปี 1952 ทางหลวงได้ขยายเป็น 75,000 ไมล์หรือ 127,000 กิโลเมตร สูงกว่าปี 1949 ถึง 57% และเส้นทางน้ำภายในประเทศยาว 95,025 กิโลเมตร สูงกว่าปี 1949 ถึง 29% [Hu Gengkang and Others, 1984, p. 12.]

(5) การว่างงานได้รับการแก้ไข คนว่างงานกว่า 2 ล้านคนได้งานทำในช่วง 1949-1952 เป็นการยุติปัญหาการว่างงานที่ต่อเนื่องมาจากสังคมเก่า จำนวนคนงานอุตสาหกรรมและคนงานสำนักงานได้เพิ่มเป็น 2 เท่าจาก 8 ล้านคนในปี 1949 เป็น 16.03 ล้านคนในปี 1952 ค่าจ้างโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นประมาณ 70% และรายได้ของชาวนาเพิ่มขึ้นกว่า 30% ระหว่าง 3 ปี รายรับจากการขายปลีกรวมเพิ่มจาก 17.06 พันล้านหยวน ในปี 1949 เป็น 27.68 พันล้านหยวน ในปี 1952 เพิ่มขึ้น 62% [Hu Gengkang and Others, 1984, p. 12.]

สรุป

ดังนั้นสิ่งที่เห็นได้ชัดในช่วงนี้ก็คือ การฟื้นฟูบูรณะโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ การฟื้นฟูประสิทธิภาพในการผลิตการเกษตร และการฟื้นฟูเสถียรภาพของราคา ทั้งหมดนี้บรรลุความสำเร็จทั้ง ๆ ที่ความจริงนอกจากรับภาระหนักภายในประเทศแล้ว จีนยังต้องรับภาระให้ความช่วยเหลือเกาหลีเหนือในสงครามเกาหลีอีกด้วย อย่างไรก็ตาม แ่งที่เด่นชัดที่สุดของการพัฒนาเศรษฐกิจของจีนระหว่างช่วงการฟื้นฟูเศรษฐกิจนี้ก็คือ การที่รัฐบาลใช้นโยบายพึ่งตนเองโดยการใช้ทรัพยากรของชาติอย่างเต็มที่ และโดยการพึ่งพาอาศัยการสะสมทุนภายในประเทศและความฉลาดของประชาชน ด้วยนโยบายการพึ่งตนเองนี้ทำให้จีนซึ่งล้มลงอย่างย่ำแย่และได้รับความลำบากจากการขาดแคลนข้าวและผ้าอย่างร้ายแรง อีกทั้งประสบปัญหาภาวะเงินเฟ้อและการตลาดหดตัวลงรวมทั้งประชาชนมีชีวิตอยู่อย่างยากจน ก็สามารถบรรลุความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจที่น่าทึ่งในช่วงการฟื้นฟูเศรษฐกิจ อันที่จริงในปี 1952 จีนประสบความสำเร็จในการเพิ่มพูนผลผลิตอุตสาหกรรมที่สำคัญและผลผลิตทางการเกษตร ได้ทำลายการปิดล้อมของพวกจักรวรรดินิยม และได้จัดหาสิ่งจำเป็นต้องมีก่อนสำหรับการสร้างเศรษฐกิจสังคมนิยมตามแผนถึงปี 1952 ได้มีการอ้างอย่างถูกต้องว่าจีนได้ก้าวผ่านช่วงสูงสุดก่อนการปลดปล่อยในทุกสาขาเศรษฐกิจของตน

ด้วยเหตุนี้ในช่วง 1949–1952 อาจเรียกได้ว่าเป็นช่วงการเดินวิบากครั้งที่ 2 (The Second Long March) ในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของจีน [M.C. Shanta Murthy, 1981, p. 5.] การดำเนินโครงการฟื้นฟูประเทศเช่นนี้ไม่เพียงทำให้เศรษฐกิจปลอดภัยจากการเสื่อมลง แต่ยังช่วยกระตุ้นโครงการพัฒนาต่าง ๆ ซึ่งได้แปลงรูปประเทศเก่าที่ยากจนและล้มลงอย่างถึงที่สุด ไปเป็นสังคมนิยมแบบสังคมนิยมที่กำลังบุกเบิกก้าวเดินต่อไปสู่ความมั่งคั่ง